

Problémy likvidace kulactva jako třídy – podkladový materiál pro zprávu a usnesení XI. sjezdu KSČ.

POLITICKÉ BYRO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

Přísně tajné

K bodu: Problémy likvidace kulactva jako třídy v souvislosti s dovršením výstavby socialismu v naší zemi

Podle usnesení politického byra ÚV KSČ o přípravách XI. sjezdu KSČ zpracovalo VII. oddělení ÚV KSČ za pomoci stranického aktivu **problémy likvidace kulactva** jako třídy v souvislosti s dovršením výstavby socialismu v naší zemi.

Předkládá se jako podkladový materiál pro zpracování zprávy a usnesení XI. sjezdu strany.

Příloha I. Návrh usnesení.

Příloha III. Zpráva.

Příloha IV. Tabulka vývoje struktury zemědělských závodů.

Předkládá : s. V. Krutina

Dne 19. května 1958

Příloha I

Usnesení

242. schůze politického byra ÚV KSČ ze dne 29.5.58 k bodu: Problémy likvidace kulactva jako třídy v souvislosti s dovršením výstavby socialismu v naší zemi (s. V. Krutina).

U s n e s e n o:

Politické byro ÚV KSČ souhlasí:

1. se zprávou o problémech likvidace kulactva jako třídy v souvislosti s daněním výstavby socialismu v nové zemi,
2. s navrženými závěry ke zprávě,
3. s tím, aby zpráva a závěry byly využity při zpracování sjezdových materiálů a usnesení.

Provede: s. A. Novotný s. V. Krutina

Problémy likvidace kulactva jako třídy v souvislosti s dovršením výstavby socialismu na vesnici

Nastávající sjezd strany má dát linii na dovršení výstavby socialismu v naší zemi. V zemědělství to v oblasti výrobních vztahů v podstatě znamená převedení zbývajících částí jednotlivě hospodařících rolníků na družstevní velkovýrobu. Vytvoření socialistických výrobních vztahů na vesnici vede ve svých důsledcích ke kvalitativní změně vztahů mezi třídami a vytvoření nové třídy – družstevního rolnictva. Jasnou linii pro budování socialismu na vesnici dal IX. sjezd strany; a tato linie je úspěšně plněna.

Podle předběžných čísel ke 30.4.1958 obhospodařuje socialistický sektor téměř 70 % zemědělské půdy a sdružuje 514 287 zemědělských závodů. Z tohoto počtu je 48,6 % hospodářství s výměrou nad 2 ha. Závody od 5 do 15 ha tvoří 35,4 % celkového počtu všech združstevněných závodů. Združstevňování této části hospodářství středních rolníků je z hlediska ekonomického a politického správné a nutné. Mimo JZD zůstává však ve skupině jednotlivě hospodařících rolníků s výměrou 5–15 ha 129 935 zemědělských závodů s celkovou výměrou 1 035 202 ha zemědělské půdy a 6254 závodů ve výměře nad 15 ha, které obhospodařují 113 418 ha. Z těchto čísel vyplývá, že prvořadým úkolem bude získat především zbytek středních rolníků, kteří se podílejí ještě 14,1 % na celkové výměře půdy. Pokud jde o rolníky do 5 ha, bude třeba získat ty zemědělce, jejichž hlavním těžištěm činnosti je zemědělská výroba.

Nejpočetnější z hlediska počtu závodů v této skupině jsou dělníci s kouskem půdy. (Ve skupině do 2 ha je v současné době přibližně 758 000 hospodářství, která však obhospodařují 472 897 ha zemědělské půdy, což v průměru činí asi 1/2 ha na hospodářství. Naprostá většina těchto hospodářství nemá zemědělský charakter – zahrádky, sady.) Při dokončování socializace nemíníme v současné době se zvlášť zaměřovat na jejich získávání do družstev. Výměra jejich půdy není již rozhodující pro rozsah družstevního hospodaření, rovněž jejich tržní produkce je nepatrná a u závodů do půl hektaru prakticky žádná. Současně není možno požadovat, aby tito dělníci, zpravidla kvalifikovaní pracovníci, odešli z průmyslu a pracovali v zemědělství. V některých podmínkách bude však výhodné některé z nich získat pro další upevnění JZD. Především tam, kde půjde o politické posílení družstva, pracovníky s organizačními schopnostmi, případně i kde je nedostatek pracovních sil. Zpravidla ale se budeme ve většině případů zaměřovat na přijímání jejich žen jako členek družstev. Předpokládáme, že postupným vývojem, upevňováním JZD, růstem kulturní a životní úrovně se tito kovorolníci sami rozhodnou pro své budoucí pracovní zařazení v průmyslu a přestanou mít zájem na hospodaření na svém drobném hospodářství nebo se stanou družstevníky. Budou žít dále na vesnici a budou posilou v politickém, kulturním a společenském životě vesnice.

Získáním rozhodující masy drobného a středního rolnictva vytváříme novou třídu – třídu družstevních rolníků. Tím se dostává svazek dělníků s drobnými a středními rolníky do vyššího vývojového stupně jako svazek dělnické třídy s družstevním rolnictvem.

To ovšem nikterak neznamená, že strana bude podceňovat svazek dělnické třídy s pracujícími zemědělci, pokud se ještě nerozhodli vstoupit do JZD. **Odlišný postup zaujímá strana v řešení problému kulactva v našem státě. V souvislosti s dovršením socialismu má otázka dokončení likvidace kulactva zvláštní význam a jejím vyřešením je třeba se zabývat podrobněji.**

Současný politický vliv a ekonomická váha kulaků

Důsledně prováděnou politikou omezování a zatlačování kulactva byly rozhodně podlomeny jeho hlavní politické a ekonomické síly. Podíl kulackých hospodářství na celkové tržní

produkcí je nepatrný a má trvale sestupnou tendenci. Podstatně se omezil i politický vliv kulaků na vesnici. Skupina zemědělských závodů nad 15 ha, ve které jsou převážně kulacká hospodářství zastoupena, podílela se na celkové výměře zemědělské půdy 1,5 % z toho české země 1,9 % Slovensko 0,9 % na celkovém počtu zemědělských závodů jsou kulacká hospodářství ještě zastoupena asi 6000 hospodářství, tj. 0,6 % z toho v českých zemích 0,7 % na Slovensku 0,2 % Na tržní produkci se závody nad 15 ha podílejí u zrnin cca 4 %, brambor 6,7 %, mléka 3,4 % a masa asi 2,5 %.

Hlavní váha v zajišťování státních fondů se dnes přenesla na socialistický sektor; část ještě plní drobní a střední rolníci. Vezmeme-li v úvahu, že ve skupině závodů nad 15 ha nejsou všechna hospodářství kulacká, vyplývá z toho, že kulaci dnes již nemohou ovlivnit naše hospodářství. Přesto ale v zásobovací bilanci v současné době nutno s jejich výrobou ještě počítat.

Dřívější ekonomická váha kulaků byla základem jejich politické moci na vesnici. Vytvářela závislost ostatních skupin obyvatelstva na vesnici, především drobných rolníků a rodin dělníků, žijících na vesnici. Po osvobození naší vlasti a v dalším vývoji odpadly kulakům v podstatě hlavní možnosti přímého **vykořisťování námezdních sil** a politikou omezování a zatlačování byly podlomeny jejich dříve silné hospodářské pozice.

Je-li možno mluvit již jen o zbytcích ekonomické váhy kulaků, zůstává jim ještě dnes, zvláště v některých oblastech, určitý politický vliv na venkovské obyvatelstvo. **Kulaci se nesmířili s politikou výstavby socialismu na vesnici a s naším společenským zřízením** a snaží se ještě dnes využívat zbytků svých pozic i svých třídně politických zkušeností k narušování výstavby, brzdit převýchovu lidí na vesnici a zaměřovat se na oslabení svazku dělníků a drobných a středních rolníků. To znamená, že třídní boj na vesnici trvá a nadále probíhá jak v oblasti politické, tak ideologické.

Zkušenosti z provádění politiky omezování a zatlačování

Strana v době vyvrcholení boje proti statkářům prováděla dočasně politiku neutralizace kulactva při částečném uplatnění prvků zatlačování. Po vyvlastnění statkářů strana uplatňovala vůči kulakům politiku omezování a zatlačování, například na úseku výkupu, cenové a daňové politiky, výkupem těžkých mechanizačních prostředků apod. Současně ukazovala na jejich **vykořisťovatelský charakter, nepřátelský poměr k lidu, kolaborantství v době nesvobody i to, že tvoří oporu mezinárodní reakce**. V té době také kulaci zvýšenou měrou své nepřátelství projevovali. Pracující se o nepřátelské činnosti kulaků denně přesvědčovali, zejména v údobí zakládání JZD. To znamená, že strana vůči kulakům vytyčovala po celou dobu jasnou politickou linii. Dosáhla toho, že masy pracujících včetně rolnictva aktivně podporovaly zásady politiky strany vůči kulactvu.

Menší část kulactva na tuto politiku strany odpověděla otevřeným bojem. Sabotovala výrobu na svých hospodářstvích, organizovala záškodnické akce na všech úsecích, rozleptávala a narušovala budovatelské úsilí lidu. Využívala našich nedostatků a obtíží v začátcích výstavby socialismu a snažila se zdiskreditovat v očích pracujících správnost naší cesty. Tato část kulaků se sama odhalila a byla zákonnými prostředky a za podpory lidu hospodářsky a politicky likvidována. Jejich hospodářství byla předána socialistickému sektoru, viníci byli potrestáni a zapojeni do výrobního procesu.

Druhá část kulaků nevystupovala otevřeně nepřátelsky. Snažila se plnit své výrobní a jiné povinnosti ke státu. Nestačila však v důsledku omezovacích opatření tempu hospodářského vývoje. Postupně byly s jednotlivými kulaky uzavřeny dohody o dobrovolném předání jejich hospodářství k řádnému hospodaření a umožněno jim žít se vlastní prací jak v zemědělství, tak i v ostatních odvětvích národního hospodářství. Tak se oběma způsoby snížil počet kulaků cca o 9 tisíc. Vedle toho část kulaků hledala možnost úniku před politikou

omezování vplynutím do družstva. **Strana pevně hájila zásadu, že kulak nepatří do JZD.** Byl velkým nebezpečím pro mladá a nepevná družstva. Přes tato varování, pro malou ostražitost stranických organizací i okresních orgánů kulaci často ke škodě družstva do JZD pronikli. Postupem doby podstatně dále zesílil vliv strany na řízení života v zemi a vzrůstala politická a hospodářská moc našeho státu. Soustavně byla prováděna kulturně výchovná práce u všech vrstev obyvatelstva, JZD se upevnila a zesílila.

To přirozeně nezůstalo bez vlivu na určitou část kulaků, kteří pochopili zbytečnost svého odporu a svým postojem i plněním povinností vyjadřovali určitý nový vztah ke společnosti. Proto mohla celostátní konference vytyčit zásadu, že za určitých podmínek je možno povolovat jednotlivým kulakům vstup do JZD a umožnit jim zúčastnit se výstavby socialistické vesnice.

Při uplatňování těchto zásad politiky strany došlo v některých případech k nepochopení i k překrucování linie strany. Místo individuálního posouzení a přijetí kulaků do družstev byla některými funkcionáři pochopena tato zásada jako pokyn k masovému přijímání kulaků do JZD. Touto cestou se v období rychlého tempa združstevňování dostalo téměř 20 000 kulaků do JZD a dokonce někteří z nich pronikli do vedení družstev. Na rozdíl od tohoto smířliveckého postoje funkcionářů je třeba vidět v předcházející době, zejména v začátcích omezování a zatlačování kulaků, opačný a tzv. „radikální“ postup, kdy byli mnohdy zámožnější střední rolníci zaměňováni za kulaky, nebo provedena předčasná a administrativní likvidace kulaků apod.

V současné době při nástupu pracujících za dovršení socialistické výstavby střetáváme se s různými projevy třídního boje. Zejména kulaci na vesnici přešli často od otevřeného boje k víceméně zastřeným formám třídního odporu. V oblasti politiky se u hospodářství soustřeďují kulaci na to, aby zorganizovali boj proti vedoucí úloze strany na vesnici. Záludně se snaží zatlačovat vesnické organizace strany i orgány lidového státu do izolace od družstevníků a malých a středních rolníků. Často skrytě prosazují heslo „**družstva bez komunistů**“. Své rozvratnické cíle formují v určitých „ideologických“ tezích, které jsou zaměřeny na zneužití přežitků minulosti ve vědomí rolníků a družstevníků. Jde především o záměrné stírání třídních rozdílů mezi rolnictvem podle hesla „venkov jedna rodina“. Záměrně pěstují „lokální šovinismus“, především vůči okresním a krajským orgánům strany a státu. V neposlední řadě jde o nadřazování soukromých zájmů nad společenské (v rámci družstev i mimo ně) podle hesla „z cizího krev neteče“.

Častou formou dnes je boj kulaků zevnitř družstev, z pozic členů JZD. Využívají důvěřivosti družstevníků k poškozování společného hospodářství a k osobní spekulaci. V JZD Křovice, Opočně, v okrese Dobruška i JZD na okrese Jičín a Nový Bydžov škodí kulaci na úseku živočišné výroby, brání výstavbě společných zařízení i společnému ustájení, rozkrádání krmiva. [!] V kraji Ústí n. L. a Plzeň vedou kulaci kampaně za výstup z hospodářsky slabých družstev, využívají počáteční svízelné situace a nedostatku lidí v pohraničních JZD. Opírají se o „spojence“ nebo i příslušníky své třídy v hospodářských, případně ve státních úřadech.

Zvláštních forem rozvratnické činnosti používají kulacké elementy v socialistických zemědělských podnicích. Jejich společným rysem je rafinované, „odbornicky“ zdůvodněné brzdění růstu produktivity práce a intenzity zemědělské výroby, narušování správných proporcí mezi fondem akumulace a osobní spotřebou, poměru společného a záhumenkového hospodářství a podobně. V některých místech přešli kulaci k otevřeným akcím. V roce 1957 jsme byli svědky 97 teroristických akcí organizovaných kulaky a zaměřených proti aktivistům naší socialistické vesnice (ze zprávy s. Baráka).

Krajské a okresní výbory a stranické organizace musí bedlivě sledovat projevy třídního nepřátelství a v zárodku je zneškodňovat. Nepočítáme, že všichni kulaci budou souhlasit s naším zřízením, ale nestrpíme, aby věc dělnické třídy a pracujících poškozovali.

Zkušenosti z provádění politiky strany v omezování kulactva můžeme shrnout takto:

1. **Důsledně prováděná politika omezování a zatlačování vedla ve svém důsledku k vytlačování a postupné likvidaci převážné části kulactva.** Různými cestami přešly výrobní prostředky bývalých kulaků do obhospodařování socialistického sektoru a slouží celé společnosti. Dnes ještě soukromě hospodaří méně než 6 tisíc kulackých závodů jako zbytek dřívější silné vrstvy kapitalistů v zemědělství.
2. Provádění této politiky umožnila skutečnost, že naše početná a vyspělá dělnická třída měla plně v rukou moc a vytvořila pevný svazek s drobným a středním rolníkem. Strana se v tomto boji opírala o početnou část dělnické třídy žijící na vesnici, která má důležité postavení v politickém a společenském životě obce. Dělnická třída svou pomocí vytvořila materiální nezávislost drobných a středních rolníků na kulacích. V dalším období konsolidace socialistického sektoru postupně umožnila převzít socialistickým závodům odpovědnost za tržní výrobu, učinila naši společnost nezávislou na kulacké výrobě.
3. Postavení naší republiky v socialistickém táboře a celková politická situace umožnila naší straně ponechat kulakům po celou dobu omezování a zatlačování všechna demokratická práva státních občanů. Na druhé straně kulaci chápali pevnost a sílu nového zřízení a v důsledku beznadějnosti svého odporu se určitá část vzdala přímých nepřátelských akcí.
4. Přes všechny tyto kladné zjevy není možno otázku existence kulaků podceňovat. Zkušenosti ukazují, že jakékoliv oslabení bdělosti vůči kulakům, zejména v některých momentech aktivizace mezinárodního kapitalismu (Berlín, Maďarsko), se zvyšuje nepřátelská aktivita kulaků. Strana musí dále vést pracující na vesnici k bdělosti a ostrážitosti vůči kulakům a ostatním škůdcům. Zejména skončovat s oportunistem v chápání a podceňování třídního boje v současném období naší socialistické výstavby.

Postup strany při dokončení likvidace kulactva jako třídy

Všechny dříve uvedené zkušenosti potvrzují správnost dosud prováděné politiky omezování a zatlačování. Strana i do budoucna bude důsledně uplatňovat tuto linii k úplné likvidaci kulactva. V praxi budeme od kulaka požadovat důsledné plnění všech povinností ke státu, plnění výrobních a dodávkových úkolů. Přitom však jim ponecháváme všechny [!] občanská práva. V ne dalekém vývoji můžeme očekávat, že zbývající část kulactva bude likvidována a umožněno jim začlenění do pracovního procesu v socialistickém sektoru.

Nadále budeme trvat, aby do JZD byli začleňováni jen ti kulaci, kteří svou prací a postojem vyjadřují kladný postoj ke zřízení. Začleňování kulaků do JZD budeme posuzovat individuálně a jen se souhlasem OV strany a rady ONV a do většinových, politicky a hospodářsky upevněných JZD, kde je již vytvořeno pevné vedoucí jádro z malých a středních rolníků. Podmínkou bude také seznámení družstevníků s celým politickým a ekonomickým profilem kulaka.

Při začlenění kulaka do JZD musíme však dbát, aby drobní a střední rolníci v družstvu nebyli při proplácení za drobný a živý inventář poškozováni a aby kulak se účastnil spravedlivým příspěvkem vytváření nedělitelného fondu družstva. Doporučujeme proto u kulaků bezplatně převést do nedělitelného fondu nejméně 50 % hodnoty vneseného živého i mrtvého inventáře. Tento majetek kulaci získali na základě vykořisťování námezdních dělníků, drobných a středních rolníků. Normálními splátkami tohoto inventáře by se kulaci neprávem obohacovali na úkor ostatních družstevníků. Tuto praxi třeba uplatnit na již dříve přijaté a začleněné kulaky. 1)

Kulaci začlenění do JZD nesmějí zastávat v družstvu žádné funkce a musí manuálně pracovat jako družstevníci pod kontrolou stranických organizací a družstevního kolektivu. Tato zásada platí i pro kulaky, kteří byli přeřazeni do státních statků. Pracovní převýchova bude základem převýchovy kulaka v současných podmínkách. Kulaci, kteří ztratili důvěru kolektivu, musí být potrestáni a vyloučeni z JZD.

I když pracovní převýchova je základem převýchovy kulactva, není možno spoléhat jen na ni a pustit kulaka ze zřetele. Kulak je politicky slabý tam, kde pracuje strana, kde je pevný svazek dělníků a rolníků. V této souvislosti nabývá velkého významu socialistická převýchova družstevního rolnictva. Tato důsledně stranou vedená převýchova vytváří reálnou společenskou sílu, schopnou likvidovat všechny pokusy bývalých statkářů a kulaků i zahraniční emigrace rozvracet naše socialistické zemědělské podniky, především JZD a STS. Tato výchova se nám daří. Z hlediska politické výchovy družstevníků a boje proti kulakům musí strana vysvětlovat celý třídní profil kulaka. Kulak je kapitalistický výrobce, u něhož cílem výroby není zajištění výživy jeho rodiny, ale výroba nadhodnoty na základě vykořisťování námezdní práce a její realizace v zisk a kapitál. Většina jeho důchodů pramenila z vykořisťování cizích pracovních sil. Ve srovnání s průmyslovým kapitalistou je především v českých krajích typická jeho početnost. Není odtržen od vesnického života, ale trvale zde žije, organizuje výrobu i manuálně pracuje a při povrchním pohledu splývá s vesnickým obyvatelstvem. K určitým zvláštním znakům kulactva v ČSR je třeba přičíst jeho dřívější politickou organizovanost a aktivní politickou činnost v agrární straně, jeho splynutí s agrárně obchodním, bankovním a průmyslovým kapitálem (v tzv. hospodářských družstvech, cukrovarech, kampeličkách atd.). Má velmi dobrou odbornou kvalifikaci (většinou střední zemědělské vzdělání). Po roce 1945 se zvláště zakryl jeho vykořisťovatelský charakter, kdy přímé vykořisťování námezdních sil kulaci nahradili nepřímým zahalením do forem odpracování za půjčené potahy, stroje nebo odprodej některých zemědělských produktů apod. V našich podmínkách je zvlášť důležité rozlišovat kulaka od středního zemědělce, neboť střední rolník u nás často zaměstnával dočasnou i stálou námezdní sílu. Rozhodující je, že střední rolník již vyrobenou nadhodnotu nerealizoval. Byla mu kapitalistickým zřízením a agrárním výkupem celá odčerpána, jakož i část hodnoty jím a příslušníky jeho rodiny vytvořené.

V současné době máme co dělat s kulaky, z nichž část se stala družstevníky a zbývající se tváří „loajálně“. Je třeba soustavně jejich tvář odhalovat a zesílit všechna opatření, která pomohou i tyto kulaky zapojit do normálního života a využít jako platné členy společnosti.

Jaký poměr budeme mít k dětem kulaků?

U dětí zůstává základní formou převýchovy školní výchova. Ve škole je nutné je plně zapojit do kolektivu tříd, neuzavírat jim možnosti vstupu do Pionýra a svazáckých organizací. V každém případě mládežnické a pionýrské organizace musí si vzít za úkol soustavnou výchovu těchto dětí a mládeže a uplatňovat na ně svůj vliv. Využít všech ostatních možností, kterými je možno kladně působit na mládež, jako sport, kultura apod., a vzdálit je vlivu dřívějšího prostředí. Naše škola, svazácké a pionýrské organizace musí i z dětí kulaků vychovat budovatele nové společnosti a nové vesnice.

Dětem kulaků, které se osvědčí ve výrobě, umožnit jako výjimku další vzdělání. V této souvislosti je třeba zdůraznit dodržování výběru a dobrého třídního složení studentů a žáků na zemědělských školách. Mimořádnou pozornost je třeba věnovat složení učitelských sborů na vysokých, středních a zemědělských technických školách, kde naši mládež mohou vychovávat jen socialismu oddaní učitelé. Početná vrstva zemědělské inteligence a zemědělských odborníků je rovněž kulackého původu. V současné době nám již roste dostatek inteligence vzešlé z pracujícího lidu, která získává zkušenosti, aby mohla nahradit

staré buržoazní odborníky na vedoucích místech, především v centrálních, správních orgánech a vědeckých institucích, kde je nutno zajistit řádné třídní složení těchto orgánů. Přitom si klademe za úkol nadále plně využít starou buržoazní zemědělskou inteligenci a zapojit ji do socialistického budování na hodných pracovních úsecích, kde jejich odborných znalostí může být plně využito.

Z á v ě r y :

a) Z rozborů výsledků politiky strany v omezování a zatlačování kulaků vyplývá, že XI. sjezd strany nemusí vytyčovat novou linii v této politice, neboť jejím důsledným uplatňováním byla převážná část kulactva již likvidována. **Důsledným pokračováním dosavadní politiky je možno dokončit likvidaci zbytků kulactva jako třídy.**

b) Důsledná práce strany, výchovná činnost naší společnosti a síla našeho společenského zřízení při existenci světového socialistického tábora byly silou, která umožnila neomezovat občanská práva kulaků zvláštními právními opatřeními, ale pomohla vytvořit podmínky, kdy kulaci se mohou zapojit do výstavby naší socialistické společnosti. Skutečnost, že bylo umožněno části kulaků začlenit se do JZD, vytváří podmínky pro její další výchovu. Naše školy, svazácké a pionýrské organizace a kolektivy pracovišť v socialistických závodech mohou svým vlivem, výchovou a vytvořením vhodného prostředí vychovat z kulacké mládeže novou generaci, oddanou dělnické třídě a věci socialismu.

c) Strana musí nadále burcovat bdělost a ostražitost pracujících vůči nepřátelským snahám dřívějších příslušníků vykořisťovatelských tříd, vést důsledný boj proti všem projevům oportunistu v třídním boji. Současně musí vést usilovnou práci i k převýchově družstevního rolnictva, zaměřenou k odstranění vlivů a přežitků malovýroby a s tím spojené maloburžoazní ideologie.

Poznámka

1) Minimální částka 50 % vychází z Marxova pojetí reprodukce kapitálu a realizace nadhodnoty v zisk a kapitál. Je možno konstatovat, že za 20 roků vložený fixní kapitál v zemědělství je formou realizované nadhodnoty. Přitom je vzato v úvahu, že kulak též s některými členy rodiny přímo v podniku pracuje. Proto v nejlepším případě se vlastní prací podílí 30–50 % na vytvořené hodnotě. Tento požadavek není ničím jiným než postavením kulaka do stejného postavení jako středního rolníka při vstupu do JZD, tj. aby mu byla proplacena hodnota mrtvého inventáře vytvořeného vlastní prací. Proto odevzdání 50% hodnoty mrtvého a živého inventáře do nedělitelného fondu JZD je hranicí minimální.

Pramen: SÚA, AÚV KSČ, fond 02/2, sv. 178, a.j. 15.převzato z: <http://www.usd.cas.cz>